Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Joxe Mari Zapirain Etxeberria

Errenteria, Gipuzkoa (1933)

Aurkibidea

Biografia

Lezon jaio zen, baina zazpi urte zituela Errenteria-Oreretako Pontikara joan zen bizitzera sendi osoa. Aita Donostiako Loiola auzokoa zen, baina gaztetan Errenteria-Oreretako Arramendi baserrira etorri ziren. Ama, berriz, Errenteria-Oreretakoa, Zamalbide auzoko Luberaburu baserrikoa zen. Aitak paper-fabrikan egiten zuen lan. Lezon bizitu ziren bitartean Agustinaren eskolan ibili zen Joxe Mari. Errenteria-Oreretara etorri zirenean Aierbe ahizpen eskolan ikasi zuen. Hamahiru urterekin Maria de Lezo kalean zegoen Fraileren lantegian hasi zen lanean. Baldosak egiten zituzten bertan. Hogeita bi urterekin baldosen lantegia utzi eta Luzuriagan hasi zen lanean. 1966an Luzuriagakoa utzi eta hodi-fabrikan hasi zen ofizial kargua zuela; han ELAko ordezkari izan zen. Ezkondu zenean, Gabierrotan jarri ziren bizitzen eta bertako auzo-elkartea sortu zuen beste auzokide batzuekin elkartuta.

Zintak

ERR-035

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Zabala, Edurne
- **Data**: 2010-05-21
- **Iraupena**: 77 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider

ERR-038

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Zabala, Edurne
- **Data**: 2010-05-28
- **Iraupena**: 48 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

- **Kodifikatzailea**: Errazkin, Aitor

ERR-040

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Zabala, Edurne
- **Data**: 2010-06-04
- **Iraupena**: 59 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Errazkin, Aitor

Pasarteak

1. Soldadutzara joan behar izan ez duten hiru belaunaldi

- **Erref**: ERR-035/002
- **Iraupena**: 0:00:52. **Hasi**: 00:03:55. **Bukatu**: 00:04:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Joxe Marik zazpi urte zituela, Errenteriara etorri ziren bizitzera Lezotik. Joxe Mariren aita, Joxe Mari bera eta bere semea ez dira soldadutzara joan izan.

Transkripzioa
- Zu etorri ziñan oso gazterik Errenterira, ezta?
- Ni bai, zazpi urtekin.
- Zazpi urtekin?
- Bai.
- Ta zer dala-ta etorri ziñaten Errenterira?
- Ba, gerra ondorea! Ez genun jatekoik! Eta nola konpondu zian nere gurasoak? Nere gurasoak zaharrak esposatu zian, mutilzaharra ta neskazaharra. Ni jaio nitzanian, berrogei urte zitun aitak, eta horregatikan soldaduskaa jun gabe geratu nitzan, aita sexagenarioa zalako. Soldaduskaa jun gabe. Bera ez zan jun beste gauzangatik, eta nere semea ez zan jun “exceso de cupo”. Jun gabiak gea soldaduskaa.

2. Erdara ulertzen ez zueneko komeriak

- **Erref**: ERR-035/004
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:06:13. **Bukatu**: 00:07:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Lezotik Errenteriara etorri zenerako, Joxe Mari hasia zen eskolan ikasten: dotrina ikasi zuen gehienbat han. Gerora, eskola publikoan hasi zen, baina

dena erdaraz zenez, ez zuen tutik ulertzen. Ahal zen moduan moldatzen zen han.

Transkripzioa
- Zu Errenterira etortzeako ya Lezon eskolaa-ta hasiya ziñan?
- Bai. Lehendabiziko batian dotriña ikasten o hola. Agustiña, emakume bat, biltzen zitun haur asko. Haur asko! Eta han, nik usten dut, dotriña bakarra ikasten genula. Baiño gero hasi ziaten hango eskola publikoetan. Eta eskola publiko haitan, tutik jakin gabe erderaz, euskeraz bakarrakin, eta hara juten ziñan ta ez zenun ezer ulertzen. Ni zazpi urtekin Errenterira etorri nitzanian bakarra nakin erderaz “sí” eta “no”, gaiñeakorik ez nakin ezer. Oso denbora gutxi egondu nitzan han, e. Baiño irakaslea, Martzelino zun izena, ta Errenterikua zan. Ta ez zakin euskeraz! Behintzat ez zun egiten.
- Ta nola moldatzen ziñaten?
- Ahal dan moduan!
- Zegatik...
- Sei urtekin hasi eta han ez genun gauza haundiik ikasi. Hona etorri giñanian, hemen hasi giñan.

3. Errenteriako erdara-girora ohitzen

- **Erref**: ERR-035/005
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:07:35. **Bukatu**: 00:09:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Lezotik Errenteriara etorri zirenean, alde handia nabaritu zuten, auzoan erdaraz egiten baitzen gehienbat. Joxe Marik 12 urte bete bitartean, hala ere, dotrina euskaraz ikasi zuen eta horri esker euskara mantendu izan du. Gainerako ikasgaiak gaztelania hutsean egiten zituzten.

4. Aierbetarren eskolan ikasia

- **Erref**: ERR-035/006
- **Iraupena**: 0:02:46. **Hasi**: 00:09:12. **Bukatu**: 00:11:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:
Aierbetarren eskolan ikasi zuen Joxe Marik, Faustinarekin hain zuzen ere. Ikasgelatan adin ugaritako ikasleak elkartzen zituzten, eta ez zen erraza izaten denak adi egotea aldi berean. Liburu bakarra erabiltzen zuten: entziklopedia. Idazteko idazluma eta tinta erabiltzen zuten.

5. Euskaraz egiteko lotsa

- **Erref**: ERR-035/007
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:11:58. **Bukatu**: 00:13:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Auzoan eta eskolan erdaraz egiten zuten. Amaren baserrira joaten zenean ere, osabak esaten zion lehengusuekin erdaraz egiteko. Hika egitea gaizki ikusia zegoen, ijitoen hizkera omen baitzen.

6. Umetan baserri-giroko jolasak gustuko

- **Erref**: ERR-035/011
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 00:16:11. **Bukatu**: 00:18:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:
8-10 urterekin, baserri alderako jolasetan ibiltzeko joera zuten: fruta lapurtzen, habiak bilatzen... 14 urterekin, zinera edo Touring ikustera joaten ziren. Fruta-arbolak baserri inguruetan egoten ziren, ez Pontika auzoan. Pekingo melokotoiak lapurtzea gustatzen zitzaien gehienbat.

7. Aingirak harrapatu eta gero jan

- **Erref**: ERR-035/012
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:18:42. **Bukatu**: 00:20:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:
Umetan errekaz erreka ibiltzen ziren aingirak harrapatzen sardexkarekin. Kontuz ibili behar izaten zuten aingirak kosk egin ez ziezaien. Aingirak frijituta jaten zituzten gero etxean.

8. Arraina lapurtzen gose garaian

- **Erref**: ERR-035/014
- **Iraupena**: 0:01:03. **Hasi**: 00:20:52. **Bukatu**: 00:21:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:
San Juandik kamioiak etortzen ziren Lezora arrain-kaxaz beteta, eta haietatik lapurretan ibiltzen ziren umeak.

9. Gose garaiko oroitzapenak barruan gelditu ziren

- **Erref**: ERR-035/015
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 00:21:55. **Bukatu**: 00:23:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gose garaian San Juanera joan ziren ama eta Joxe Mari patata bila, baina ez zieten ezer saldu nahi izan. Gose garaiko oroitzapenak barruan geratu zaizkio Joxe Mariri.

10. Goseari aurre egiteko moduak

- **Erref**: ERR-035/016
- **Iraupena**: 0:03:50. **Hasi**: 00:23:42. **Bukatu**: 00:27:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gose garaia errazago eraman zuten Pontikan, han baratze txiki bat baitzeukaten. Eskolako oporrak iristen zirenean, Joxe Mari amaren baserrira joaten zen; gogoan du zer jaten zuten han.

11. Mendira lanera etxeko jatekoarekin

- **Erref**: ERR-035/018
- **Iraupena**: 0:01:59. **Hasi**: 00:28:34. **Bukatu**: 00:30:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Mendira joaten zirenean, zakote-ontzi bakarretik jaten zuten denek. Mendira etxean hildako txekorra eramaten zuten jateko. Lurra nola lantzen zuten azaltzen du.

12. Baserrian lana janariaren truke

- **Erref**: ERR-035/019
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:30:33. **Bukatu**: 00:32:10

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Eskolako oporrak zirenean, amaren baserrira joaten zen Joxe Mari: han ondo jaten zuen, baina lana ere franko egiten zuen. Baserrian zer lan izaten zituzten aipatzen du.

13. Intsolazioa izan zuenekoa

- **Erref**: ERR-035/020
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:32:10. **Bukatu**: 00:33:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Behin Joxe Mari baserrian lanean zebilela, intsolazioa izan zuen. Kalekoa izanda, ez zegoen ohituta hainbeste denbora eguzkitan pasatzen; eta gainera, ez ziren behar bezala babesten eguzkitik.

14. Fraileren lantegiko lan-prozesuak

- **Erref**: ERR-035/023
- **Iraupena**: 0:03:17. **Hasi**: 00:37:05. **Bukatu**: 00:40:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Fraileren lantegian egin zuen lan eskola bukatutakoan: han baldosak egiten zituzten. Baldosak nola egiten zituzten azaltzen du: lan-prozesua eta materiala.

15. Fraileren lantegiko lan-baldintzak

- **Erref**: ERR-035/024
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 00:40:22. **Bukatu**: 00:42:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Fraileren lantegian egiten zituzten baldosak etxegileek erosten zituzten. Joxe Mari peoi-lanetan aritzen zen, lan gogorrak egiten zituen eta 13-22 urte zituen bitartean ibili zen han. Fraileren lantegiko bezero batzuk aipatzen ditu.

16. Fraideei adarra jotzeagatik jasotako errieta

- **Erref**: ERR-035/026
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:43:58. **Bukatu**: 00:45:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Bidasoa Behereko lantegiak

Laburpena:
Behin, Joxe Marik fraideei lantegitik adarra jo zienekoa kontatzen du; errieta izugarria egin zioten gero lantegian.

17. Lehengo umeen heziera

- **Erref**: ERR-035/027
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:45:18. **Bukatu**: 00:47:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Gurasoek errieta egiten ziotenean, ez zioten jotzen. Gaur egungo umeak lotsagabeagoak direla uste du. Behin Joxe Mari berandu iritsi zen etxera batere abisatu gabe; gurasoak kezka-kezka eginda zeuden eta aitak Joxe Mari jo zuen aldi bakarra izan zen hura.

18. Luzuriagan lanean hasi zenean, poliziaren galdeketa

- **Erref**: ERR-035/029
- **Iraupena**: 0:04:16. **Hasi**: 00:47:42. **Bukatu**: 00:51:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:
22 urtera arte Fraileren lantegian ibili zen lanean, eta handik Luzuriagara joan zen lanera. Lan hura Jose Luis Lekuona apaizari esker lortu zuen; handik gutxira, ordea, poliziarengana joan behar izan zuen galdeketa batera.

19. Luzuriagan egindako lanak

- **Erref**: ERR-035/030
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:51:58. **Bukatu**: 00:54:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:
22 urterekin Luzuriagan lanean hasi zenean, besteek sortutako zakarra biltzen ibiltzen zen; geroago, zulagailua erabiltzen ikasi zuen; handik artezteko makinara pasa zuten. Artezteko makina bakarra zegoen fabrikan eta denetariko lanak egiten zituzten han, baina ez zuten nahi izan Joxe Mari lehen mailako ofizialen kategoriara igo.

20. Lan-baldintzak hobetzeko borroka

- **Erref**: ERR-035/031
- **Iraupena**: 0:03:13. **Hasi**: 00:54:52. **Bukatu**: 00:58:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:
Luzuriagako lan-baldintzak oso gogorrak ziren, eta borroka egin behar izan zuten hobetzeko. Lan-baldintzak hobetzen hasi zirenean, baina, lankide txarra tokatu zitzaien, eta azkenean Joxe Marik lana uztea erabaki zuen. Luzuriagan artezteko makinan egiten zuen lan eta makina hura 24 orduz egoten zen martxan; horren zergatia aipatzen du.

21. Sindikatu klandestinoen garaia

- **Erref**: ERR-035/032
- **Iraupena**: 0:02:26. **Hasi**: 00:58:05. **Bukatu**: 01:00:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:
Lan-baldintzak hobetzeko borrokan aritu ziren garaian, sindikatuak klandestinoak ziren. Sindikatuen pankartak jartzen ari ziren gau batean guardia zibilekin topo egin zuten eta haiekin izandako elkarrizketa kontatzen du.

22. Hodi-fabrikako lan-baldintzak

- **Erref**: ERR-035/033
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 01:00:31. **Bukatu**: 01:02:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:
Luzuriaga 1966an utzi zuen, eta orduan hodi-fabrikan hasi zen lanean ofizial kargua zuela. Hodiak nola lantzen zituzten aipatzen du. Luzuriagan baino lan-baldintza hobeak izan zituen lantegi hartan hasieratik.

23. Errenteriaren ospea denboran zehar

- **Erref**: ERR-035/035
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 01:03:50. **Bukatu**: 01:06:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:
Errenteriari "Machester txikia" eta "Liverpool txikia" deitzen zitzaion duela 100 urte; izen horren zergatia aipatzen du. Gerora, ordea, ospea aldatu egin da eta herri gatazkatsua izatearen ospea hartu du. Azken hamarkadatan nahita azpimarratu izan dira Errenteriaren alde negatiboak.

24. Gerra hasi zeneko beldurrak

- **Erref**: ERR-035/036
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 01:06:20. **Bukatu**: 01:07:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Gerra hasi zenean, Joxe Marik 3 urte zituen, baina gogoan du amaren beldur-aurpegia: bonbek nahi gabe baserri baten kontra joko ote zuten beldur zen.

25. Gabierrotako auzo-elkartearen sorrera eta hasierako ekintzak

- **Erref**: ERR-035/039
- **Iraupena**: 0:05:14. **Hasi**: 01:10:45. **Bukatu**: 01:15:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Aisia » Taberna giroa » Elkarte gastronomikoak

Laburpena:
Errenteriako Gabierrota auzoko auzo-elkartea sortu zuen Joxe Marik; hasiera hura nolakoa izan zen eta elkarteak egindako ekintzak zein izan ziren kontatzen ditu. Biteri eskolako ikasleen gurasoen elkartean ere parte hartu zuen.

26. Gabierrotako haur parkea eta futbol zelaia

- **Erref**: ERR-038/002
- **Iraupena**: 0:04:56. **Hasi**: 00:01:19. **Bukatu**: 00:06:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Errenteriako Gabierrota auzoko "Laguntasuna" auzo elkartea ofizialki zein urtetan formalizatu zuten kontatzen du Joxe Marik, bai eta Errenteriako lehenengo haurrentzako parkea eta Gabierrotako futbol zelaia nola sortu zituzten ere.

27. Auzo elkartekoak eta tailerretako langileak futbolean elkarren aurka

- **Erref**: ERR-038/003
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:06:15. **Bukatu**: 00:08:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Futbola
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Errenteriako Gabierrota auzoko "Laguntasuna" auzo elkarteak harreman ona omen zuen auzoko tailerretako jendearekin. Izan ere, bizilagunak sarritan joan izan ziren tailerretara auzoko azpiegiturak asetzeko laguntza eske, eta tailerretatik erantzun ona jaso izan zuten beti.

28. Gabierrota auzoko jaiak

- **Erref**: ERR-038/004
- **Iraupena**: 0:05:09. **Hasi**: 00:08:32. **Bukatu**: 00:13:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Euskara » Euskararen egoera
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:
Joxe Mari ez da jaien antolaketan buru-belarri ibilitakoa, baina gogoan du Gabierrotako jaietan giro erdalduna zela nagusi, auzoan urte osoan zehar gertatzen zen bezalaxe. Joxe Mari gizartearekiko konpromisoaz ere mintzo da, eta arlo horretan, bereizketa egiten du bertako jendearen eta kanpotarren jarreren artean.

29. Oso errealitate erdalduna zen Errenterian

- **Erref**: ERR-038/005
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:13:41. **Bukatu**: 00:15:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
"Laguntasuna" auzo elkarteko bilera guztiak gazteleraz egiten omen ziren. Euskaraz ez zekienarekin gazteleraz egin behar izaten omen zuen euskaldunak, elkar ulertuko bazuten, behintzat. Joxe Mariren esanetan, "Laguntasunak" Gabierrota auzoko elkarbizitzaren alde egin zuen ahalegina, eta ez zen bereziki euskararen alde egindako lanagatik nabarmendu.

30. Diktadura garaian Errenteriako Udaleko zinegotzi

- **Erref**: ERR-038/006
- **Iraupena**: 0:05:09. **Hasi**: 00:15:34. **Bukatu**: 00:20:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:
Joxe Mari bi urtez aritu zen Errenteriako Udaleko zinegotzi lanetan, 1974 eta 1976 bitartean. Herriko elkarte guztien oniritziak babestuta onartu omen zuen kargua, hauteskunderik burutu gabe. Joxe Marik berak azaltzen digu zinegotzien hautaketa nola egiten zen garai hartan.

31. Ahalik eta alkate onena irudikatzen

- **Erref**: ERR-038/007
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:20:43. **Bukatu**: 00:22:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:
Joxe Mari Errenteriako Udaleko zinegotzi zen garaian Udal korporazioko kideek Errenteriako alkateak nolakoa behar lukeen irudikatzeko ariketa egiten omen zuten, eta bat omen zetozen guztiak, balizko alkatearen profila definitzerakoan. Ez zien horrek gehiegi balio izan, ordea. Izan ere, zinegotziek ez baitzuten alkatearen izendapenean eragiteko ahalmenik.

32. Errenterian poliziarekin gatazkan

- **Erref**: ERR-038/008
- **Iraupena**: 0:03:52. **Hasi**: 00:22:46. **Bukatu**: 00:26:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:
Urte gatazkatsuetan bete zuen zinegotzi lana Joxe Marik, eta Guardia Zibilaren gehiegikeriarekin behin baino gehiagotan egin omen zuen topo. Horren bi adibide kontatzen ditu: Lehendabizikoa, "Kaputxinos" esaten dioten auzotik, zubi baten eraikuntza medio, zinegotziei laguntza eske joan zitzaizkienekoa, eta bigarrena, atxilo hartu zuten gazte baten ama negar malkotan joan zitzaienekoa.

33. Errenterian alkateak erregimenekoa behar zuen

- **Erref**: ERR-038/009
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:26:38. **Bukatu**: 00:28:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:
Joxe Mari zinegotzi lanetan aritu denbora tartean, 1974tik 1976ra, alkate aldaketa egokitu zen. Ramon Mujika omen zegoen lehendik eta Julian Yuste jarri omen zuten gero. Udalen batean gai jakin batekin adostasunik izaten ez bazen, probintziako gobernadore zibilak hartzen omen zuen erabakia.

34. Hirigintza arazoak Errenteriako Udalean

- **Erref**: ERR-038/010
- **Iraupena**: 0:08:54. **Hasi**: 00:28:17. **Bukatu**: 00:37:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:
Hirigintza eta Kultura arloetan aritu zen Joxe Mari, Errenteriako Udaleko zinegotzi izan zen garaian. Enrique Múgica Herzogekin topo eta talka egitea egokitu zitzaion, Joxe Mariren hitzetan hura abokatu lanetan baitzebilen, eraikitzaile zenbaiten defentsan, eta Udalaren kaltetan. Arazo asko izan omen zen Udalean, 70. Hamarkadan etxe asko eraiki baitzen Errenterian, eta eraikitzaileek eta haien abokatuek zaharkituriko legedietako hutsune legalak baliatuz jokatzen baitzuten. Joxe Marik etxebizitza berrien baimen eta hornikuntza arazoak medio bizi izan zituen une larriak kontatzen ditu, eta nola Errenteriako alkate Julian Yustek, alkatetzari uko egin zion Beraun, Alaberga eta Galtzaraborda auzoetako bizilagunek etxean urik ez zutela-eta egindako protestaldi batean, 1976. urtean.

35. Zinegotzi lanetik sosarik ez baina oturuntza ederrak bai, ordea!

- **Erref**: ERR-038/011
- **Iraupena**: 0:04:54. **Hasi**: 00:37:11. **Bukatu**: 00:42:05

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:
Joxe Marik dio, zinegotzi izan zen garaian, soldatarik ez jaso arren sekulako oturuntzak egiten zituztela, eta maiz samar, gainera. Bestalde, bera lanean aritzen zen enpresan ez zioten kargurik hartzen zinegotzi lanak egitera irten behar baldin bazuen. Añarbeko urtegia eraikitzen ari zirela, hango lanak ikuskatzeko aitzakiarekin behinola egindako egun-pasa borobila kontatzen du. Gosari ederra Susperregin lehenik, Añarben barrena perretxikotan ibili gero, Fagollaga jatetxean bazkari legea, eta amaitzeko, Errenteriako Gau Txori elkartean, goizez bildutako onddoak afaldu omen zituzten. Horrelako egun-pasak ez omen zituzten maizegi egiten; hilabetean behin-edo, soilik.

36. Auzo elkarteak elkartu Udalaren osaketan eragiteko

- **Erref**: ERR-038/012
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:42:05. **Bukatu**: 00:44:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:
Errenterian auzo elkarteek bat egiten omen zuten Udalaren osaketan eragiteko. Joxe Marik dio, Udalean beti izan dela interes pertsonalak defendatu izan dituen langilerik, eta horiek euren postuetatik kentzeko ahaleginean biltzen omen ziren auzo elkarteak.

37. Zinegotzi lanean "alderdien" eraginik ez zen nabaritzen

- **Erref**: ERR-038/013
- **Iraupena**: 0:03:13. **Hasi**: 00:44:26. **Bukatu**: 00:47:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:
1974 eta 1976 urteetan zehar eginiko zinegotzi lana ez omen zegoen inongo korronte edo ideologi politikori lotua. Francoren heriotza eta gero kezka eta beldurra izan omen zituen Joxe Marik, arlo politikoan ziurgabetasun handia sumatzen baitzuen. Joxe Marik eta harekin zebilen Udal korporazio osoak karguak utzi eta hurrengo hauteskundeak ospatu bitarte Udalaren kargu egiteko sortu zen behin behineko komisioaren berri ere ematen du. Paula Casadok egin zuen komisio horren buru.

38. Zapirain anaiak

- **Erref**: ERR-040/001
- **Iraupena**: 0:00:58. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:00:58

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Zapirain Anaiak Bertsopaper Lehiaketa antolatzen da Errenterian. Juan Krutz Zapirain eta Joxe Zapirain bertsolarien omenez. Joxe Mariren aitona zen Juan Krutz.

39. Brabanteko Genobebaren bizitza bertsotan emana (lehen zatia)

- **Erref**: ERR-040/002
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:00:58. **Bukatu**: 00:02:22

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Juan Krutz Zapirain bertsolaria Joxe Mariren aitona zen, eta Brabanteko Genobebaren bizitza bertsotan eman zuen; hori du bere lanik ezagunena.

40. Brabanteko Genobebaren bizitza bertsotan emana (bigarren zatia)

- **Erref**: ERR-040/004
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:03:40. **Bukatu**: 00:05:40

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Juan Krutz Zapirain bertsolaria Joxe Mariren aitona zen, eta Brabanteko Genobebaren bizitza bertsotan eman zuen; hori du bere lanik ezagunena. Joxe Marik bertso sailari buruzko xehetasunak ematen ditu. Amona Mikaelak, Juan Krutzen emazteak, alegia, senarrak kantatutako bertso guztiak idatzi zituen paperean; ehun eta hirurogeita hiru, hain justu.

41. Juan Krutz Zapirainen bertso asko gerra garaian galdu

- **Erref**: ERR-040/005
- **Iraupena**: 0:00:57. **Hasi**: 00:05:40. **Bukatu**: 00:06:37

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Gerra garaian izaten ziren erregistroetan eramanda galdu omen zen Juan Krutz Zapirainen bertso asko eta asko.

42. Juan Krutz Zapirain bertsolariaren bizitzari buruzko zenbait datu

- **Erref**: ERR-040/006
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:06:37. **Bukatu**: 00:09:07

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Azken Portun jaio zen Juan Krutz, Maria Lezo kale inguruan nonbait, baina Bordaxarren bizi ziren berez. Izan ere, Juan Krutzen ama herriko ezagun baten etxera jaitsi zen erditzera. Juan Krutzek hiru bat hilabete besterik ez zituela galdu zuen ama.

43. Joxe Mariren berraitona eta guardia zibilak

- **Erref**: ERR-040/007
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:09:07. **Bukatu**: 00:11:28

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia

Laburpena:
Joxe Marik gogoan du Juan Krutz Zapirainen aitak, anaiaren hilketa medio guardia zibil bikote batekin izandako tira-bira.

44. Joxe Zapirain bertsolaria

- **Erref**: ERR-040/009
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 00:15:18. **Bukatu**: 00:17:49

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Joxe Marik Joxe Zapirainen ditxo batzuk gogora ekarri eta kontatzen ditu. Bizitza gogorra izan zuen Joxe Zapirainek: gazterik alargundu zen eta semeak hilak zituen.

45. San Markotik Ondarretara preso

- **Erref**: ERR-040/010
- **Iraupena**: 0:03:51. **Hasi**: 00:17:49. **Bukatu**: 00:21:40

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Gerra Zibila pizturik zela, Joxe eta Juan Krutzen sendi osoa Bordaxarreko sukaldean bazkaltzen ari zen batean, San Marko gotorlekuko soldaduak bertaratu eta bederatzi semeak eta aita eraman zituzten. Haietatik lau, Ondarretako presondegian sartu zituzten; lau horietatik bi, Jose Antonio eta Jose Ramon, hil egin zituzten gero. Joxe Marik dio Jose Ramonen hil aurreko lau bertso hunkigarri badaudela "Zapirain Anaiak" liburuan bilduta. (Auspoa liburutegia, 123-124-125)

46. Joxe Zapirainen bertsoak biltzen

- **Erref**: ERR-040/011
- **Iraupena**: 0:02:26. **Hasi**: 00:21:40. **Bukatu**: 00:24:06

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Anaia Juan Krutzen moduan, Joxe Zapirainek ere ez zekien idazten. Aitzondo baserriko Maria Pilarrek eta Joxeren seme batek, Manuelek, jaso omen zituzten idatziz Joxe Zapirainen bertsoak. Aita (Antonio) Zabala ere ibili omen zen haren bertsoak biltzen, batetik bestera, Auspoa Saileko liburua argitaratzeko. Hala ere, Joxeren bertso asko galdu da, Joxe Mariren esanetan.

47. Joxe Zapirain apaizari erantzuten

- **Erref**: ERR-040/012
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 00:24:06. **Bukatu**: 00:26:03

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Aste Santuan, gogo-jardunak egitera jaisten omen ziren baserritarrak Errenteriara, eta beraz, baita Joxe Zapirain bera ere. Joxe Marik kontatu digunez, pulpitutik ari zen apaizak haren gustukoa ez zen zer edo zer esanez gero, Joxek behetik erantzun egiten omen zion, inguruko guztiek aditzeko moduan.

48. Joxe Mariren aita 'Txirrita'rekin bertsotan

- **Erref**: ERR-040/014
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:30:15. **Bukatu**: 00:32:42

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
<p>Joxe Mariren aita, Juan Krutz Zapirainen semea, alegia, bertsozalea omen zen eta bertsotan aritzen zena. Joxe Marik kontatu digunez, behin batean,

Errenteriako Azken Portu auzoko "Masti-berri" tabernan kantatu omen zuten elkarrekin Joxe Mariren aitak eta Joxe Manuel Lujanbio Txirritak.</p>

49. Azken Portun eta Pontikan jostatzen

- **Erref**: ERR-040/016
- **Iraupena**: 0:00:51. **Hasi**: 00:33:39. **Bukatu**: 00:34:30

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Egungo Maria Lezo kalean bazen Azken Portu izeneko baserri bat, garai batean auzoari izena eman ziona. Pontika auzoa, aldiz, gaur egun ere bada, oraindik ere. Inguru hartan jostatzen omen ziren umetan Joxe Mari eta haren lagunak.

50. Errenteriako ikastolako gida-batzordean

- **Erref**: ERR-040/018
- **Iraupena**: 0:03:31. **Hasi**: 00:37:29. **Bukatu**: 00:41:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:
Errenteriako ikastolako gida-batzordean aritu zen Joxe Mari. Hasera batean hiru urtetarako konpromisoa hartu bazuen ere, laugarren bat bete zuen gero. Eraikuntza lanez arduratu zen batez ere Joxe Mari, eta bera aritu zen garaian, Anabitarteko eraikuntza tamainaz bikoiztu eta bigarren hezkuntzako ikasleentzat bi eraikuntza berritik altxa zituzten.

51. Perretxiko biltzaile amorratua

- **Erref**: ERR-040/019
- **Iraupena**: 0:06:33. **Hasi**: 00:41:00. **Bukatu**: 00:47:33

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila

Laburpena:
Berastegin egindako oporraldi batean bildutako onddo handi batek piztu zuen Joxe Marirengan mikologiarekiko zaletasuna, eta 1976. urtetik Aranzadi Elkarteko kide da. Errenterian antolatu izan du erakusketa mikologikorik.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-11-12

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**

Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com